

I. N. S. S. T.

THESES
PHILOSOPHICÆ,

Quas,
Divina afulgente gratia,
Ex decreto Amplissimi ad Auram Senatus
Academici,
publico ventilandas sistet

JOHANNES WALLENIUS
Adj. Theol. ibidem Facult.

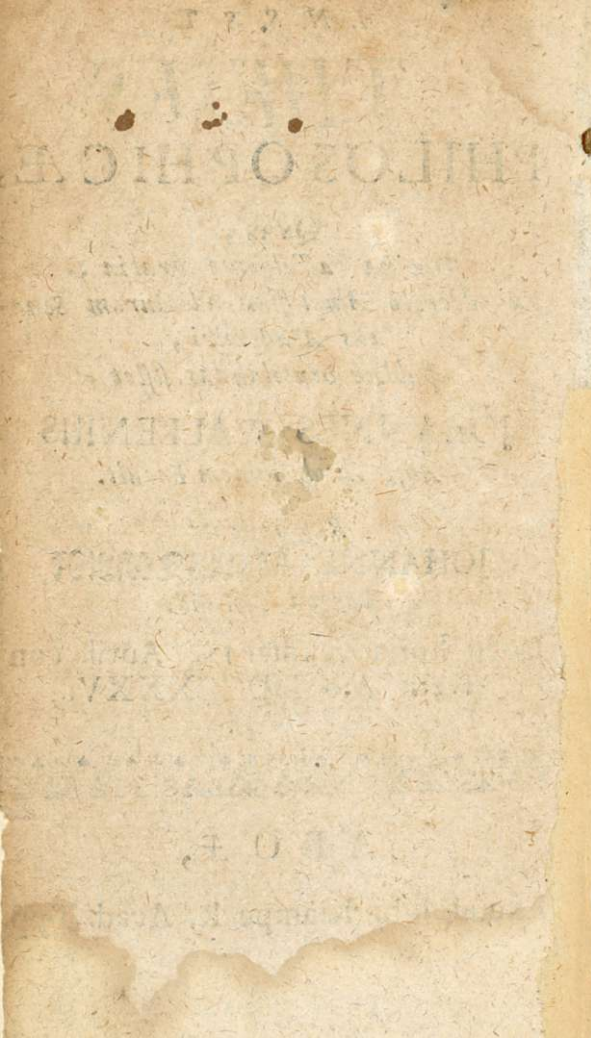
Respondente
JOHANNES KRÄSTMAN
Eorgo^a Nyland.

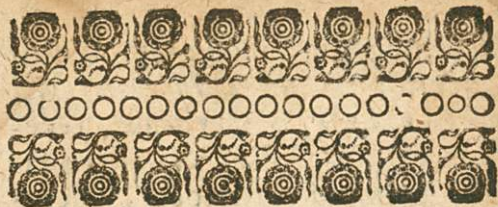
Loco horisque diei 12. April. con-
suetis, A:o MDCCXXXV.

A B O F,

Excud. Joh. Kiämpe R, Acad. Typ.

Thes. I.

QUAMVIS cognitionem philosophicam, nobiliorem esse cognitione historica, ambabus sit concedendum; *hanc* tamen *illius* esse fundamentum, adeoque ad *illam* aspiranti *hanc* minime esse negligendam, nemo facile negabit, qui experientia edoctus, experientiae dignitatem ac utilitatem recte aestimaverit.

Thes. II.

SI universale aliquod primumque, ex quo reliquæ omnes deriventur veritates, constituendum sit

2
fit principium; illud certe Aristotelicum; *impossibile est idem simul esse & non esse*, a plerisque receptū, ceteris passim venditatis facile palmam præripere, asserere nullus dubitaverim: utpote & cui *generales* primi principii characteres optime conveniant & hoc singulare competat, quod sit indemonstrabile: si modo observetur, non *immediate* omnes inde demonstrari veritates, sed constitutis ex eo specialibus disciplinarum principiis.

Thef. III.

Pincipium *rationis sufficientis*, putat in cognitione nostra, non tam aliis a se derivandis veritatibus, quam illarum porius fundamento & causæ indicandæ inserviat; juxta *principium* tamen *contradictionis*, sua dignum esse commendatione, si ultra limites a Deo & natura, rationi humanæ

næ constitutos, non extendatur, nemo facile negaverit.

Thef. IV.

COntroversiam de *essentiarum* origine, quam alii ad intellectum Divinum, *antecedenter* ad voluntatem ejus, alii ad voluntatem seu beneplacitum Divinum referunt, quamvis ob infinitatem Divinam nec non intellectus nostri angustiam, arduum sit dirimere; pro modulo rationis humanæ tamen, circa Deum resque Divinas occupatæ, optime videtur mihi illa illustrari posse, si facta distinctione inter voluntatem Dei *absolutam & liberam*, statuatur, essentias rerum contingentium ex ipsius essentiæ perfectionumque Divinarum contemplatione, hoc pacto fluere; quod Deus essentiam suam perfectionesque illimitatas necessario cognoscens, essentias rerum utut libere

bere producendarum ; nec aliter voluerit nec potuerit concipere, quam pro repræsentata sibi ab æterno illarum possibilitate. Hoc namq; modo independentia essentiarum, *ex necessitate* earum forte illata, optime diluitur, & origo essentiarum, ad intellectum Divinum, quem non potest non sequi voluntas *absoluta* seu *naturalis*, *antecedenter* ad voluntatem eius *liberam*, refertur.

Thes. V.

DUbi^{um} valde videtur, num adæqvata omnium possibilium & actualium, uno & simultaneo actu repræsentatio, conceptum de Deo primum constituat seu essentiam eius absolvat; cum ad solum intellectum Divinum restricta notio, nec necessariæ existendi rationi & independentiæ, nec omnipotentiæ & libere operandi virtuti demonstrandæ videatur apta.

Thes.

Thes. VI.

Quemadmodum usus *Logicæ* in intellectus ad cognoscendam veritatem directione conspicitur; ita notiones generales, ortaque ex iis principia, cognitioni veritatum singularium intervientia, quæ suppeditat *Metaphysica* vel *Ontologia*, præstantiam ejus non parum commendant.

Thes. VII.

Quamvis inter plures modos demonstrandi existentiam Dei, argumentum a contingentia rerum petitum, egregium satis sit; non tamen illud solum, præ reliquis, ad convincendos atheos, firmum esse existimaverim: quum illud a *finibus* rerum, in principio rationis sufficientis fundatis, desumptum, non minori gaudeat robore.

Thes. VIII.

Licet ex intima eorum, quæ intra

tra nos fiunt conscientia, de existētia animæ nostræ, ceu substantiæ spiritualis, convicti reddamur; inde tamen non sequitur, animā nostram corpore esse notio-riorem; cum notio *spiritus* cognitionem nostram de anima, intra angustos nimis compellat limites; quippe quod cogitatio, utpote causam agentem supponens, primum duntaxat ejus attributum sit habendum.

Thes. IX.

INter cetera quæ ineptitudinem materiæ ad cogitandum evincunt, non minimi est momenti argumētū a natura *reflexionis*, quæ *acta* sal-tem *primo* inest omni cogitanti; itemque materiæ in indefinitū divisibilitate, deductum; in subjecto enim tam multiplici & indefinitis partibus composito, nulla dari potest cogitationis & cogitantis unitas.

Thes. X.

Mutuū actionum passionum-
que

que animæ & corporis, experientia teste, commercium, quod variis occasionem dedit systematibus, optime eos explicare putaverim, qui rejecto systemate *causarum occasionalium*, nec facile admissio *harmonie preestabilite*, *systema* quidem *influxus*, utpote in quo luculenta non deprehenditur contradictio, tuentur & ita emolliunt, ut ingenue fateantur se modum ultimum ignorare, quo, in statu unionis anima & corpus in se invicem agant & a se invicem patiantur; rationem mutue istius dependentiæ quoad antenus *ἀεὶ ἑνὸς*, minime vero *ἰσὺ ἑνὸς* definire audeant.

Thef. XI.

Qui, rejecta *Scholasticorum* aliorumque de *moralitate objectiva*, etiamsi supponatur Deum non existere, periculosa sententia, illam a lege vel voluntate divina derivant, sanctitatem & justitiam divinam non excludunt; sed

1
sed illius æque ac voluntatis effectum esse contendunt: cum voluntas Divina, ob attributorum Divinorum amicissimam conspirationem, sanctitati & justitiæ ejus nunquam sit opponenda. Unde non negligendam duco distinctionem, inter *fundamentum moralitatis a parte Dei*, quod est objecti natura, ad justitiam & sanctitatem Divinam finemque hominis relata, & a *parte hominum*, quod est voluntas Divina, per legem naturæ manifestata. A qua non multum abluat distinctio inter principium moralitatis *radicale & manifestativum*.

Thef. XII.

AD subruenda systemata Atheistica, lubrico admodum fundamento, æternæ puta materiæ existentiae superstructa, validissimum subministrat argumentum ipsa natura ac indoles materiæ

riæ; a qua necessariam existendi rationem, ope experientiæ, sana removet ratio.

Thef. XIII

QVamvis effectus atque operationes corporum naturalium absque motu non fieri, res ipsa loquatur, unde doctrina de motu ejusque principio, philosopho phænomena naturæ explicaturo, ejusque adyta reclusuro, quam maxime est necessaria; quum tamen tot, inter eruditos, hoc in puncto sint sententiarum diverticula, quorum quædam ad solam materiam ejusque dispositionem & figuram, quædam ad Deum tanquam causam motus unicam, quædam ad peculiarem *Archæum*, quædam ad vim materiæ motricem ducunt; prudentissime illos incedere arbitror, qui in re tam ardua, vel judicium prorsus suspendere, vel probabilitatem tantum admittere
ma-

malunt, quam temerario nimis
ausu certi quid definire.

XIV.

AMbigua nimis mihi videtur
thesis: si vel minimum, quod
in mundo contingit malum, deficeret,
non amplius eundem fore mundum,
qui omnibus circum spectis, esse opti-
mus, a sapientissimo creatore, qui
eum elegit, est iudicatus, vid. Leibn.
Theod. P. 1 § 9. Nam si suppona-
tur, permissionem mali actualis
in mundo moraliter esse necessari-
am, ex hoc puncto quod in mun-
do, in suo genere perfectissimo, omnia
sint determinata, & in determinatio-
nibus illis impeditio actualis mali non
contineatur, quo pacto impeditio mali
inferret productionē vel nullius mundi,
vel imperfectioris eo, qui actu produ-
ctus est, & proinde aliquid quod est
contra voluntatem & sapientiam ab-
solute perfectissimam, adeoque con-
tra

tra justitiam absolute perfectissimam
Entis infiniti, conf. Hanscbii Theo-
rem. Methaph. theor. XXXII. Sup-
 ponendum etiam est, determina-
 tionem subjecti liberi ad malum,
 in determinationibus illis, seu in
 serie illa rerum fuisse. Cum au-
 tem determinatio ad malum, sal-
 tem ordine naturæ, ut prius quid
 permissione est concipienda,
 & tamen sit e numero contin-
 gentium, adeo ut potuerit non
 fieri, consequens est & determi-
 nationem ad malum & permis-
 sionem ejus, ex *accidenti*, optimo
 mundo adhærere, adeoque defi-
 ciente malo, mundum nihilomi-
 nus fuisse optimum, cf. *Gen. 1.31.*
 & meo quidem iudicio, præsen-
 ti meliorem; in quantum me-
 lius est censendum, in quo plus
 est realitatis; plus autem fuisset
 realitatis in mundo, posita possi-
 bilitate duntaxat mali, utpote in
 limi-

limitata rerum creatarum essentia *remota* solum fundata, quam actuali ejus existentia. Si autem quis ex eo, quod Deus, ut infinite sapiens, adeoque non nisi optimum eligens, hunc tamen mundum, in quo tot prævidit mala futura, condiderit, inferre velit, præsentem, in quo tot mala intercurrunt, esse optimum, is quæ rem ipsam non fallitur; modum autem scrutaturus non advertit, ad sapientiæ Divinæ *βί-
βη* infinitum dimetiendum, decempedam rationis humanæ ne tantillum quidem sufficere. Proinde ad philosophi Christiani officium magis pertinere arbitror, ea quæ fecit Deus submissa animi veneratione admirari, quam quare? quid potuerit, quid non? curiose nimis rimari. Si tamen mundum præsentem optimum esse, inde quis voluerit inferre,
quod

quod Deus ex malis actualibus infinita elicuerit bona, quibus in hoc mundo fruimur, quæ videtur esse sententia *Leibnitii*, assertentis, Christum θεὸν Ἰησοῦν optimæ rerum seriei eligendæ, maximam fuisse rationem, *causs. Dei assert.* §. 49. suo illum abundare sensu non invideo.

Thes. XV.

Determinationem seu seriem rerum contingentium, quarum una per alteram determinetur, eo sensu esse admittendam censeo, ut evitata omni fatalitate in actionibus humanis, libera semper sit determinatio.

Thes. XVI.

Dogmata *Monarchomachorum* dum non solum ut absurda, sed etiam ut perniciose rejiciuntur; tantum abest incrustetur *Machiavellismus*, ut potius exspirare per tyrannidem statum civilem
sta-

statuique naturali & belli locum
fieri, concedatur. Quo ipso et-
iam bellum punitivum, ut conce-
ptus mere Chimæricus rejicitur.

Thef. XVII.

Quantumvis objectis differant
physica & mathesis; hujus ta-
men in illa, varium ac multipli-
cem esse usum, nemo unquam
negabit.

